

Golvguide

FÖR ÄLDREOMSORG

Design,
golvtekniska
lösningar och
produktval



Inledning

Vi lever allt längre tack vare ökad livskvalitet och bättre hälsovård. I takt med en åldrande befolkning ökar också andelen människor som har behov av äldreomsorg. Det finns mycket att tänka på för att skapa goda, trivsamma och hälsosamma miljöer för boende och personal.

Reception, matsal och korridorer ska till exempel tåla högt slitage, vara lätta att hålla rena och samtidigt ha god gångkomfort och lågt rullmotstånd. Det ska vara lätt att orientera sig och hitta rätt, även om man har nedsatt syn, hörsel eller nedsatt kognitiv förmåga.

De boendes egna rum ska kännas ombonade och hemtrevliga, samtidigt som de ska minimera fallrisken och göra det lätt att orientera sig.

För personer med demenssjukdom behöver särskilda hänsyn tas för att anpassa miljön som förenklar tillvaron och ökar livskvaliteten.

I den här guiden har vi samlat information och rekommendationer om golv i äldreboenden och hur golvet kan bidra till att skapa hälsosamma och trivsamma miljöer att leva och åldras i. Vi hoppas att du ska ha stor nytta av den. Kontakta oss gärna om du vill fördjupa dig ytterligare i detta ämne.

Innehåll

Goda miljöer för äldre	4–5	Brandsäkerhet	17
Bibehålla värdighet & självständighet	6	Kontrastmarkeringar	18
Säkra & stimulerande miljöer	7	Taktila & visuella ledstråk	19
Så påverkas vi av demens	8–9	Stegsäkerhet	20
Design som stöd för dementa	10–13	Säkra våtrum	21
Hygien & fläcktålighet	14	Städekonomi	22–23
Gångkomfort & rullmotstånd	15	Doing good together	24–25
Akustik	16	Produktvalsnyckel	27



Goda inomhusmiljöer för äldre människor

I takt med en åldrande befolkning så ökar också andelen människor som drabbas av olika funktionshinder och demenssjukdomar. På många äldreboenden lever personer som har demens sida vid sida med de som inte har det. Det innebär en stor utmaning att skapa goda och anpassade miljöer som bidrar till ett ökat välbefinnande för alla.



Vid utformning av miljöer för äldreboenden är det viktigt att tänka på att:

- skapa en varm och social miljö som uppmuntrar de boende att aktivt delta i den dagliga vården.
- tillgodose de boendes förändrade livsvillkor gällande syn, hörsel och kognitiv förmåga – oavsett om det orsakas av ålder eller sjukdom.
- vara medveten om effekterna av demenssjukdomar som exempelvis kognitiva svårigheter.
- ge de boende en säker och god inomhusmiljö som ger stimulans för att bromsa nedgången av den kognitiva förmågan.
- välja bra och hållbara material som bidrar till människors hälsa och en god miljö.

Golv spelar en viktig roll för att öka uppfattningsförmågan hos människor. Att välja rätt material är viktigt för den visuella, akustiska och taktila komforten. Valet av material och design kan också inspirera och stimulera olika sinnen samt den kognitiva förmågan.

Att bibehålla sin värdighet och självständighet

Att flytta till ett äldreboende är en stor omställning som kan ge upphov till oro och känslor av förvirring. Det kan ibland framkalla tidiga symtom på demens och en minskad kognitiv eller fysisk förmåga. Därför är det viktigt att skapa en hemtrevlig, personlig och ombonad miljö som underlättar förändringen och bidrar till trygghet och igenkänning. Då vi i Norden ofta har trägolv i våra hem kan valet av golvmaterial med trämönster vara ett sätt att skapa en ombonad och hemtrevlig miljö.

Att leva med nedsatt syn och oroskänslor

En genomtänkt användning av ljus och kontraster bidrar till en ökad visuell upplevelse hos de äldre, vilket gör det lättare att uppfatta sin omgivning och att kunna röra sig fritt. Undvik ytor med skuggor eller starkt ljus för att minska förvirring och öka orienterbarheten. Vissa mönster och färger kan bidra till otrygghet hos personer med demens. Golvmönster med rutor

och stora cirklar på golvet kan upplevas som hinder. Lugna trämönster eller färger som går ton-i-ton rekommenderas för personer med demens. Likaså bör golv med liknande färg och mönster användas från ett rum till ett annat för att undvika känslan av att golvet plötsligt tar slut, vilket annars kan motverka de boendes vilja att röra sig inom lokalerna.

Kompensera för nedsatt hörsel

En av tre personer över 65 år har nedsatt hörsel. Personer med nedsatt hörsel behöver en tyst och lugn miljö för att kunna kommunicera med personer i sin omgivning. Oljud och buller är också en faktor som ökar oron hos personer med demens. Genom att välja ett golv som reducerar ljud i rummet kan man dämpa oljud och skapa en bättre inomhusmiljö. Detta är särskilt viktigt i utrymmen som matsalar och rum för social samvaro.





Skapa säkra, stödjande och stimulerande miljöer

Ett bra utformat äldreboende tillåter och uppmuntrar aktivitet, deltagande och identitet på ett positivt sätt. Faktorer som rumsuppfattning, rörelse, balans och bekräftelse behöver integreras i alla faser av designprocessen. Golvet är en viktig faktor för att skapa denna stödjande och hälsofrämjande miljö.

Uppmuntra gång och rörelse

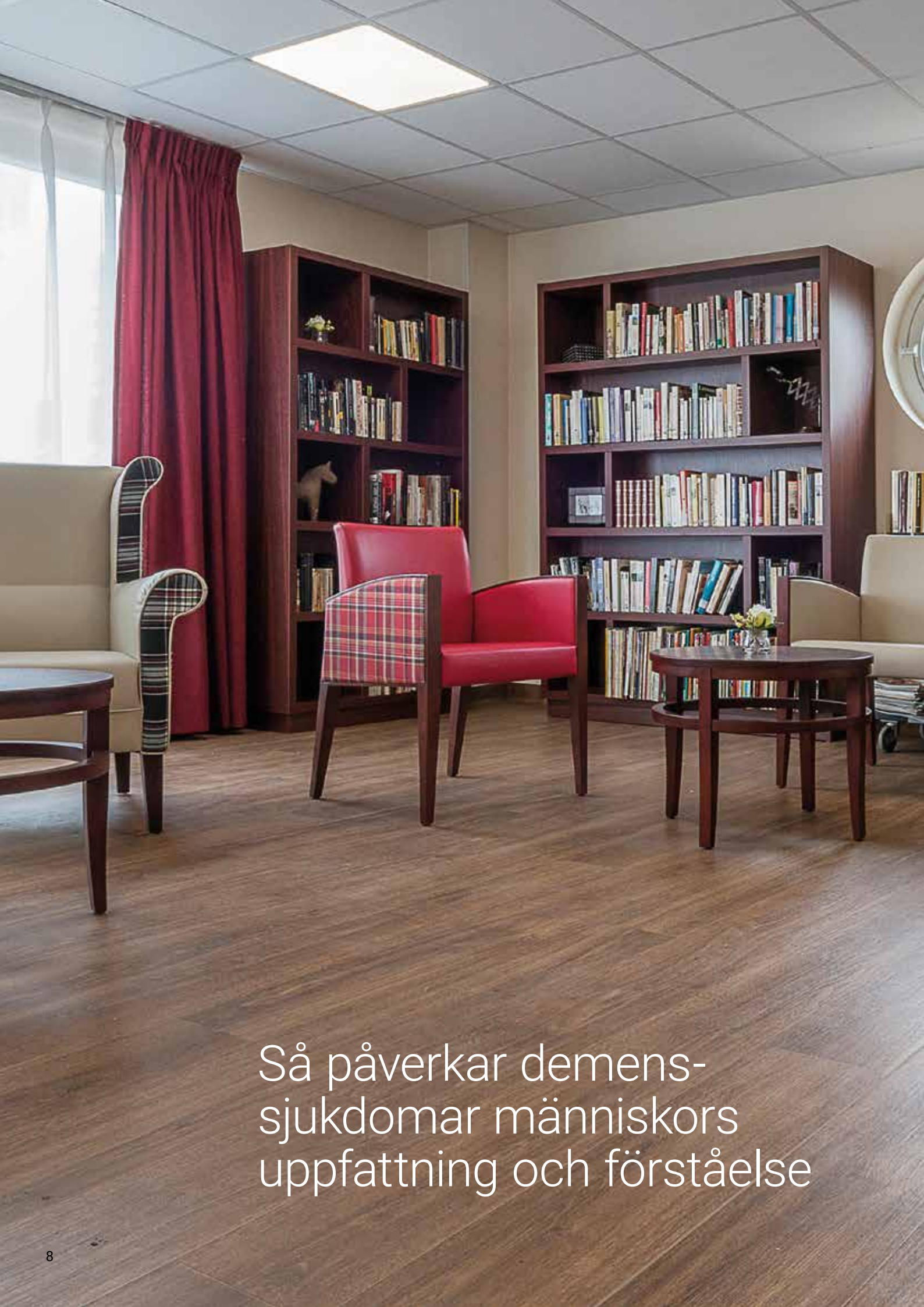
Att kunna gå är viktigt för att åldras hälsosamt. Gång och rörelse stimulerar kroppens alla funktioner och hjälper hjärnan att bibehålla den kognitiva förmågan. När gamla personer slutar gå ser man att deras hälsa försämras. Golvet i ett äldreboende bör visuellt uppmuntra de boende att gå och röra sig. Det kan göras genom att man skapar en struktur med hjälp av färg och kontraster. Golvet bör ha en matt yta, lugna mönster som motverkar förvirring och stress, tydliga kontraster vid nivåskillnader samt god friktion.

Korridorer och väntrum måste vara rymliga nog för att kunna köra rullstolar och sängtransporter. Det är därför också viktigt att golvet har ett lågt rullmotstånd och en god gångkomfort, både med hänsyn till de boende och till personalen.

Förhindra fallolyckor

Fallolyckor är allvarliga och en av de vanligaste olyckorna bland äldre personer. Bakomliggande orsaker är ett skört skelett, försämrad muskulatur och balans samt en nedsatt syn. Var tredje person över 65 år drabbas i genomsnitt av en fallolycka per år. För personer över 80 år är siffran två av tre.

Ett sätt att minska fallolyckorna är att reducera halkrisken för de boende. Detta kan göras genom att använda halkhämmande golv. Potentiella fallrisker som trappor och nivåskillnader bör markeras med kontrasterande färger och taktila varningsmarkeringar.



Så påverkar demens-
sjukdomar människors
uppfattning och förståelse



Demens är ett samlingsnamn för en rad olika progressiva neurologiska störningar i hjärnan som påverkar minnet, kognitiv förmåga, kommunikationsförmåga och beteende. Alzheimer's sjukdom är den vanligaste formen av demens och står för ca 60-70 % av fallen, men det finns också andra sorters demens som vaskulär demens (även kallad blodkärlsdemens) och Lewy Body-demens.

Utöver de vanliga åldersproblemen har personer med demens dessutom svårigheter med att uppfatta tredimensionella föremål och att relatera till det de ser i sin fysiska miljö, vilket kan leda till missförstånd. De känner sig ofta oroliga och stressade och kan utveckla beteenden som kan upplevas som påfrestande för sin omgivning.

SÅ VANLIGT ÄR DEMENS

- Ca 50 miljoner människor världen över lider av demens (2015). År 2050 spås den siffran ha tredubblats.
- Var tredje sekund drabbas någon person i världen av demens.
- 10 miljoner nya fall upptäcks varje år.
- 5-8 % av befolkningen över 60 år har demens.

DE VANLIGASTE ÅLDERSRELATERADE ÅKOMMORNA HOS ÄLDRE PERSONER:

- Försämrad synskärpa
- Försämrat färgsinne, dvs färger blir mindre skarpa, svårighet att se pastellfärger samt att särskilja olika färger
- Försämrad hörsel
- Nedsatt förmåga att gå och röra sig
- Försämrat korttidsminne

DE VANLIGASTE ÅKOMMORNA VID DEMENS, UTÖVER DE VANLIGA ÅLDERSRELATERADE:

- Progressiva minnessvårigheter som kulminerar i förlorad självkänedom
- Svårigheter att resonera och förstå
- Desorientering vilket kan leda till att man går vilse, missuppfattar det man ser eller försöker "rymma"
- Blir störd av bakgrundsljud
- Har en störd dygnsrytm
- Hallucinationer och svårigheter att bedöma avstånd (vid Lewy Body-demens)



Hur kan inredning och design hjälpa personer med demens?

Inomhusmiljön ska bidra till att minska de negativa effekterna av de förändringar som personer med demens upplever. Här följer ett antal rekommendationer för vad som är viktigt att tänka på vid design och utformning av boendemiljöer för personer med demens.

FÖRSTÄRK VÄRDIGHET OCH OBEROENDE

Förbättra orienterbarhet och vägledning

Med åldern kommer ofta nedsatt syn och andra problem som minskar ögats synfält. Synen påverkas också av demenssjukdomar vilket gör det svårt:

- att se pastellfärger
- att tolka det man ser, t ex intensiva mönster eller glansiga golvytor
- med rumsuppfattning och att se tredimensionellt

REKOMMENDATIONER:

1. Kontrastmarkeringar (avvikande ljushet mot omgivande ytor)

Se till att ha en ljushetskontrast på minst 0,40 enligt NCS mellan kontrastmarkeringen och den omgivande ytan. Ljushetsvärdet är beroende av kulörtonen i materialet.

2. Färger

Använd starka färger för att skapa djup och tydlighet, undvik pastellfärger. Mörka färger kan dock uppfattas som hinder eller hål och bör därför undvikas.

3. Belysning

Öka ljuset i inomhusmiljön till minst 300 lux för att öka synbarheten.

Blanda naturligt och artificiellt ljus för att skapa enhetliga ljusnivåer och minska skuggor som kan misstolkas som hinder. Undvik alltid glansiga och reflekterande ytor.

Rumsyta	Rekommenderat genomsnittsljus
Reception Korridorer Trappor	100 lux 50–100 lux 100 lux
Badrum (allmänt ljus) Badrumsskåp Toalett	200 lux 300–500 lux 100 lux
Sovrum (allmänt ljus) Sänglampor	100–200 lux 300 lux
Matrum (allmänt ljus) Bordslampa	100 lux 100–300 lux
Allmänna ytor för aktiviteter Vilrum t ex fåtöljer Läshörna	300 lux 50–200 lux 300 lux
Behandlingsrum	500–1000 lux

Skapa en hemtrevlig miljö

Att bo i en miljö som känns hemtrevlig och välbekant och inte som ett sjukhus eller ett äldreboende är viktigt för äldre personer både med och utan demens. Det är en stor omställning för dem att flytta från sitt hem till ett äldreboende eller demensboende, och snabba omställningar kan förvärra symptomen och påskynda sjukdomsförloppet. Därför är det viktigt att skapa en så välbekant och hemtrevlig miljö som möjligt.

Valet av färger och design beror också på kulturella faktorer och människors individuella preferenser.

REKOMMENDATIONER:

1. Mönster

Använd golv med mjuka mönster som inte känns som typiska "vårdgolv" för att förhindra förvirring och missuppfattningar. En remsa på golvet kan upplevas som ett hinder eller ett trappsteg. Undvik mönster med cirklar eller fyrkanter i golvet eftersom de kan upplevas som "stopppmarkeringar" eller hål i golvet.

Använd en hemlik inredningsstil som exempelvis trä mönster på golvet. Om spräckliga eller prickiga mönster används bör de ha mjuka toner med låga kontraster. Annars finns det risk att personer med demens upplever att de måste plocka upp fläckarna eller prickarna.

2. Ytstrukturer

Använd golv med en matt yta eftersom glansiga ytor kan skapa förvirring genom att de kan upplevas som hala eller blöta och därigenom skapa oro.

3. En icke-medicinsk miljö

Använd interiörer som ger en hemtrevlig känsla utan koppling till medicinsk eller institutionell miljö. Undvik speglar i rummet eftersom personer med svår demens inte känner igen sig själva vilket kan skapa förvirring.

Hjälp att hitta rätt

Personer med demens har ofta svårt att uppfatta rumsliga ytor. De har också svårt att orientera sig vilket påverkar deras livssituation. De har ofta problem att särskilja relevant information från icke relevant information, att urskilja objekt från dess bakgrund och att hitta rätt i sitt rum.

REKOMMENDATIONER:

1. Design

Undvik långa korridorer och en enhetlig design som upplevs som repetitiv.

2. Skyltar och bilder

Undvik förkortningar och siffror. Använd istället bilder, målningar, figurer eller personliga saker (till exempel på sovrumsdörren) för att hjälpa de boende att känna igen sig och komma ihåg vilken väg de ska gå. Se till att det är ljushetskontrast på minst 0,40 enligt NCS mellan bild/skylt och bakgrund.

3. Golv

Använd material, ytor och färger som på ett konsekvent sätt skiljer rumsytor från varandra och som tydliggör funktionen av olika ytor. Använd en ljushetskontrast på minst 0,40 enligt NCS mellan golv och väggar för att underlätta rumsuppfattningen.

Läs mer om Kontrastmarkeringar på sidan 18.

SKAPA EN SÄKER MILJÖ

Minimera ångest och förvirring. Förhindra fallolyckor och begränsa åtkomst till utrymmen där de boende inte ska vistas.

REKOMMENDATIONER:

1. Mönster

(se "1. Mönster" i "Skapa en hemtrevlig miljö", sid 11)

2. Färger

Använd mörka färger för att även skapa visuella hinder istället för att använda enbart fysiska barriärer. Därigenom begränsas åtkomst till utrymmen där de boende inte ska vistas (t ex medicinrum, fönster) på ett sätt som känns mindre påträngande.

3. Golv

Använd halkhämmande golv där de boende går barfota.

För att signalera "varning" före trappor, använd taktila "stoppytor" i kontrasterande färger. Se till att det är en ljushetskontrast på minst 0,40 enligt NCS mellan trappsteg och trappnosar, liksom på det första och sista trappsteget.





STIMULERA DEN KOGNITIVA FÖRMÅGAN

För att bromsa de negativa effekterna vid åldrande och förbättra välbefinnande för personer med demens är det viktigt att stimulera minnet och sinnena generellt.

REKOMMENDATIONER:

1. Stimulera minnet

Använd välbekanta föremål, mönster, inredning eller musik för att stimulera minnet.

2. Förstärk nyfikenheten

För att hjälpa de boende att upptäcka och känna igen sin omgivning kan konst, möbler i kontrasterande färger och sensoriska ytor och gångstråk vara viktiga element.

3. Bibehåll normal dygnsrytm

Ljus bidrar till att stimulera dygnsrytmen eller kroppens egen klocka vilket kan minska behovet av att vandra omkring nattetid (ett vanligt beteende hos dementa). Naturligt ljus bör användas i så stor utsträckning som möjligt. Artificiellt ljus (över 1000 lux) kan också förstärka cykeln av vakentid och sömn när det används tillsammans med naturligt ljus och på så sätt förbättra den kognitiva förmågan.



Hygien och fläcktålighet

Även om ett äldreboende inte ska kännas som ett sjukhus, är det viktigt med en ren och hygienisk miljö eftersom de boende ofta har en bräcklig hälsa och är infektiöskänsliga. Täta och släta ytor är lättare att rengöra och desinficera, därav bör ytor med grov struktur på väggar och golv undvikas. Golvbeläggningar som kan vikas upp mot vägg samt svetsas i fogarna är att föredra. Tarketts produkter för äldreboenden gynnar inte bakteriell tillväxt (testat enligt SS-EN ISO 846-A/C). Golv och väggytor ska kunna rengöras och desinficeras utan att skadas. Generellt sett är det kvaliteten på PUR-skiktet som bestämmer fläcktåligheten och kemikalieresistensen.

Tarketts ytbehandling för iQ-golv, iQ PUR, ger marknadens bästa fläckbeständighet mot kemikalier.

I interna tester undersöker Tarkett hur våra golv motstår fläckar lösta i vatten, lösningsmedel och olja. Dessutom testar vi hur ytskikten på våra produkter påverkas av över 90 olika kemiska lösningar, bl a syror, baser, desinfektionsmedel och medicinska substanser.

Har du specifika kemiska ämnen du vill undersöka så utför vi skräddarsydda tester. Läs mer om detta på tarkett.se.





Gångkomfort och rullmotstånd

Att välja golv handlar också om att tänka ergonomiskt. En viktig fråga att ställa är därför vilka golv som har god gångkomfort, lågt rullmotstånd och bra motstånd mot intrycksmärken.

När vi står stilla ska våra knän och fotvalv bära hela kroppstyngden. När vi går eller springer ökar belastningen med 2 till 5 gånger. För att ge en god gångkomfort med en så liten belastning som möjligt gäller det att kroppsvikten bromsas upp mjukt. Till skillnad från ett hårt och stumt golv minskar ett lagom mjukt och fjädrande golv risken för belastningsskador. Men ett alltför mjukt golv kan medföra att sängar på hjul och rullstolar sjunker ner i golvet och blir tröga att rulla.

Dessutom finns en ökad risk för bestående intrycksmärken efter möbler och andra tunga föremål som ställs på golvet.

Med andra ord kan det vara svårt att hitta ergonomiska golv som samtidigt har god gångkomfort, lågt rullmotstånd och bra motstånd mot intrycksmärken. Idag finns det inga vedertagna testmetoder för att mäta gångkomfort hos golv. Dock finns det rekommendationer från myndigheter som säger att "golv ska ha en för verksamheten lämplig svikt". Ditt sunda förnuft som föreskrivare och beställare får alltså råda. Om du behöver expertråd så är du välkommen att kontakta oss.

Deformation, stötupptagning, intryckstålighet och rullmotstånd hos några olika golvmaterial från Tarkett.

Produkt	Deformation EN 14809	Stötupptagning EN 14808	Intrycksbeständighet ISO 24343-1	Rullmotstånd enl. intern metod
iQ Eminent	0,1 mm	1,5 %	0,02 mm	70 N
Acczent Excellence	0,3 mm	4 %	0,01 mm	120 N
iQ Granit Acoustic	0,4 mm	8 %	0,09 mm	130 N
Omnisports Training 5 mm	0,8 mm	17 %	0,16 mm	170 N
Omnisports PurePlay 9,4 mm	1,1 mm	35 %	0,15 mm	220 N

VAD SÄGER LAGEN?

I Arbetskyddsstyrelsens föreskrifter om arbetsplatsens utformning, AFS 2009:2, §40 anges att: "golv ska ha en för verksamheten lämplig svikt", dock utan närmare definition vad "lämplig" eller "svikt" är.



VAD SÄGER LAGEN?

I Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter I Boverkets Byggregler, BBR 2008, Kap 7 Bullerskydd anges att:

”Byggnader ska utformas så att uppkomst och spridning av störande ljud begränsas.”

Det allmänna rådet lyder att: ”Föreskriftens krav på byggnaden är uppfyllt om de byggnadsrelaterade kraven i ljudklass C enl. SS 25267 för bostäder eller enl. SS 25268 för resp. lokaltyp uppnås. Om bättre ljudförhållanden önskas kan ljudklass A eller B väljas.”



Akustik

Problemen med höga bullernivåer på arbetsplatser uppmärksammas alltmer. Men det finns lösningar mot buller. Väljer du rätt golv kan du sänka bullernivån och därigenom förbättra arbets- och boendemiljön för personal och de boende. I Boverkets Byggregler finns kravnivåer uppdelade på fyra olika ljudklasser: A, B, C och D. Klass A är bäst och D är sämst. Ljudklass C motsvarar kraven i BBR, som behöver uppnås vid

uppförande av nya byggnader. Varje ljudklass innehåller krav på flera olika akustiska egenskaper som t ex luftljud, stegljud, trumljud, stomljud och efterklangstid. Inom äldreboenden är akustikkraven uppdelade på olika utrymmen, t ex utrymme för sömn och vila eller daglig samvaro, rum för vårdarbete eller särskilda krav på störfrihet liksom övriga utrymmen som matsalar, personalrum, kök, trapphus mfl.

Stegljud

Stegljud är ljud som kommer från våningen ovanför. Det finns bestämmelser för högsta tillåtna stegljudsnivåer.

Trumljud

Ljud som uppstår i det rum där man befinner sig. Finns inga direkta kravnivåer. Det generella kravet lyder att ”trumljud ska begränsas i rum där flera människor vistas mer än tillfälligt”.

Efterklangstid

Det är svårt att räkna fram efterklangstiden för golv men ett vinylgolv med skumbaksida ger något kortare efterklangstid än ett utan. Bästa dämpningen får du med textilgolv.

	Trumljud	Stegljud
TRÄGOLV 14 mm trägolv på 2 mm Tarkofoam II /Tarkoflex II 14 mm trägolv nedlimmad	- 14 - 9	+ 17 + 14
LINOLEUMGOLV Acoustic xf2 3,8 mm	+ 13	+ 18
HOMOGENA PLASTGOLV iQ Granit Acoustic	+ 14	+ 15
HETEROGENA PLASTGOLV Tapiflex Excellence	+ 13	+ 19
TEXTILGOLV Desso Airmaster	+ 15	+ 25
SPORTGOLV Omniports Training (punktlastiskt golv) Omniports PurePlay (punktlastiskt golv) Multiflex M (ytelastiskt golv) Lumaflex Duo Reference multi-use (kombinationsgolv)	+ 13 + 13 - 8 + 5	+ 21 + 24 + 20 + 22

Tabellen avser förbättring (+) eller försämring (-) mätt i decibel.



Brandsäkerhet

Brandegenskaper hos golv- och väggbeklädnad anges i det s k Euroclass-systemet som omfattar testmetoder och utvärderingsmetoder för golv och vägg. Testresultaten redovisas på en femgradig skala från (A) = obrännbart till (E) = brinner bra.

Klasserna kombineras med tilläggsklasser som anger krav och begränsningar för mängden brandgaser, brinnande droppar och partiklar. Mer information om brandkrav hittar du på boverket.se

VAD SÄGER LAGEN?

Boverkets krav på brandegenskaper hos golv och väggar finns i BBR 2011, Kap 5 Brandskydd. Brandkraven i Boverkets Byggregler (BBR) styrs av byggnadens brandklass samt typ av utrymme. I stort sett alla byggnader för vård och omsorg ligger i Brandklass 1 eller Brandklass 2.

Vinylgolv och linoleumgolv från Tarkett klarar alla krav på samlings-salar och utrymningsvägar och kan därmed läggas i alla typer av utrymmen. Vi rekommenderar att du kontaktar oss om du har frågor rörande brandsäkerhet för golv och väggbeklädnader.



Ibland finns önskemål om att låta golvet även täcka en del av väggen för att skydda väggen mot slagskador. En sådan lösning måste dock alltid stämmas av med ansvarig för brandprojektering eftersom golv inte är testade avseende brandegenskaper på vägg.

Ljusreflektionsvärdet (LRV) anger den totala mängden synligt ljus som reflekteras (eller absorberas) när det träffar en yta. Ljusreflektionsvärdet mäts i procent på en skala från 0 (helt svart, vilket absorberar allt ljus och värme) till 100 (helt vitt, vilket reflekterar allt ljus).

För en optimal kontrast bör det vara minst 30 poängs skillnad i LRV mellan närliggande ytor som golv och vägg och mellan golv och möbler. För trappor bör det vara 70 poängs skillnad i LRV mellan trappor och trappnosar, samt på det första och sista trappsteget.

NCS (Natural Colour System) är ett system för att beskriva hur alla ytfärger uppfattas. NCS är ett gemensamt färgspråk som används oberoende av färgfabrikat. Varje färg har en unik siffer- och bokstavskod (t ex S 1040-R20B) som anger färgens visuella svart-het i procent, färgens kulörthet, samt färgens kulörton.

Förutom de färgskillnader som anges av NCS-beteckningarna beror kontrasten mellan färger också på att de kan vara olika ljusa. NCS ljushet anges med det visuella ljushetsstalet v i ett tal mellan 0-1. Svart har $v = 0,0$ och vitt har $v = 1$.

En ljushetskontrast på minst 0,40 enligt NCS mellan kontrastmarkeringen och den omgivande ytan bör eftersträvas. I Sverige används i första hand NCS för att ange kontrastmarkeringar.



Kontrastmarkeringar

Kontrastmarkeringar förenklar tillvaron för synskadade och personer med nedsatt kognitiv förmåga genom att de skapar en tydligare rumsupplevelse. Med kontrastmarkeringar – avvikande ljushet mot omgivande ytor – kan man lättare upptäcka och hitta viktiga mål.

Tarketts våtrumsväggar Aquarelle och Wallgard finns i färgnyanser med tillräckligt ljushetsvärde som ger rekommenderad kontrastverkan mot vitt sanitetsporslin. Ljushetsvärden finns för samtliga golv- och väggprodukter för offentlig miljö från Tarkett.

Exempel på NCS-ljushetsvärde

Artikelnr	Namn	NCS-kod	Ljushet
3242250	OPTIMA Blue	S 4030-B	0,40
3242252	OPTIMA Dark Green	S 4020-G10Y	0,50
21055222	WALLGARD White Grey Beige	S 1002-Y50R	0,89
21055220	WALLGARD White	S 0500-N	0,94

Ledstråk och toaletter är utrymmen där rumsupplevelsen bör förtydligas. På toaletter bör det vara en ljushetskontrast mellan sanitetsporslin (oftast vitt) och bakomliggande vägg. Man bör också eftersträva en skillnad i ljushet mellan golv och vägg. Ett bra sätt att förtydliga rumsupplevelsen för människor med nedsatt orienteringsförmåga är att använda kontrastfärger i väggvinklar.

VAD SÄGER LAGEN?

Enligt Boverkets Byggregler Kap 3:145 Tillgänglighet och användbarhet i publika lokaler:

”Där det finns toaletter för allmänheten ska minst en toalett vara tillgänglig och användbar. Den tillgängliga toaletten bör ha kontrastmarkeringar.”



Taktila och visuella ledstråk

Vid nedsatt orienteringsförmåga kan det vara svårt att hitta rätt på ett äldreboende. Taktila och visuella ledstråk hjälper till att hitta fram till strategiska målpunkter som entré- och hissdörrar, receptionsdiskar, toalettdörrar samt dörrar till utrymningsvägar. Även korridorer och andra gångvägar kan förses med denna typ av vägvisare.

Taktil innebär att ledstråket ska kunna kännas med en blindkäpp. Visuell innebär att ledstråket ska ha tillräcklig ljushetskontrast mot det övriga golvet så att människor med nedsatt

VAD SÄGER LAGEN?

Enligt Boverkets Byggregler, BBR, Kap 3:1423 Kontraster och markeringar i byggnader: "Viktiga målpunkter i byggnader liksom gångytor, trappor och ramper samt manöverdon ska vara lätta att upptäcka och hitta fram till även för personer med nedsatt orienteringsförmåga. På öppna ytor i t.ex. receptioner och foajéer bör sammanhängande taktila och visuella ledstråk finnas."

syn eller kognitiv förmåga lättare ska kunna orientera sig. En ljushetskontrast enligt NCS om minst 0,4 mellan ledytan och det omkringliggande golvet bör eftersträvas.

Olika golvtekniska lösningar

Tarkett erbjuder en 305 mm bred remsa av PVC – Tarkett Tactile Strip. Remsan kan fällas ner i befintlig beläggning eller i samband med nyläggning och kan svetsas eller fogförlutas. Den kan även tejpas eller limmas ovanpå befintligt golv.

Andra exempel på ledstråk är att infoga en några decimeter bred golvremsa i avvikande färg och sedan svetsa parallella spår i remsan. Svetstråden kan skäras endast en gång för att ge viss taktilitet i ytan. Att montera ledstråk med lim eller tejp ovanpå den befintliga golvläggningen kan ibland vara att föredra av praktiska eller tidsmässiga skäl.

En tredje lösning är att limma eller skruva fast lösa profilister i metall, till exempel någon av Tarketts övergångslister i parallella stråk på golvytan.



Stegsäkerhet

Halk- och fallolyckor inomhus är faktiskt mångdubbelt fler än trafikolyckorna runtom i landet. Därför läggs stor vikt från Arbetsmiljöverkets sida i utformningen av föreskrifter som ökar stegsäkerheten. Speciellt utsatta lokaler är våtutrymmen och kök där halkrisken är särskilt stor p g a spill av vatten eller fett.

I första hand behöver golvet vara belagt med ytsträvt material på gångtor men vid särskilda behov även på hela golvytan.

Golv kan göras halkhämmande främst genom följande två principer: antingen används hårda partiklar (av samma typ som används i slippapper) som strös på eller bakas in i produkten vid tillverkning eller så präglas ytan med noppor på golvet. Det senare förekommer uteslutande i barfotautrymmen.

Utöver ovanstående halkhämmande golv är flera av Tarketts trämonstrade vinylgolv i klassen R10 vilket ger en bättre friktion och minskar risken för halk- och fallolyckor.

VAD SÄGER LAGEN?

Enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om arbetsplatsens utformning, AFS 2009:2 § 7 anges att "Golv ska vara utförda så att halkrisken är liten och, där det behövs, så att ytskiktet motverkar halkning".

LOKALER DÄR DET KAN BEHÖVAS EXTRA SKYDD MOT HALKOLYCKOR ÄR:

- storkök och beredningsrum för mat
- godsmottagningar och lagerutrymmen för livsmedel
- våtrum och duschutrymmen
- omklädningsrum i anslutning till våtrum
- simhallar och lokaler för vattengympa och massage

Exempel på testresultat för halkhämmande produkter från Tarkett:

Granit Safe.T	
DIN 51130	R10
EN 13893	> 0,3
DIN 51097	Klass B ($\geq 18^\circ$)
Granit Multisafe (endast för barfotautrymmen)	
DIN 51130	R10
EN 13893	> 0,3
DIN 51097	Klass C ($\geq 27^\circ$)



DESSA UTRYMMEN SKA VARA VATTENTÄTA...

- Bad- och duschrum
- Tvättstugor
- Utrymmen för varmvattenberedare
- Toaletterum
- Andra utrymmen som kan utsättas för vattenstänk, våtrengöring, kondensvatten eller hög luftfuktighet
- Utrymmen med större fuktbelastning än normalt, t ex groventré

...OCH DESSA PRODUKTER UPPFYLLER KRAVEN

Ytskikt på golv:

- iQ Eminent
- iQ Granit, Granit Multisafe, Granit Safe.T
- iQ Optima (1,5 mm och 2 mm), Optima Multisafe
- iQ Natural
- iQ Megalit
- iQ One
- iQ Surface
- Aquarelle Golv

Ytskikt på vägg:

- Aquarelle Vägg (inkl. bård)
- Wallgard
- Surface Wall

Plastmatta som tätskikt:

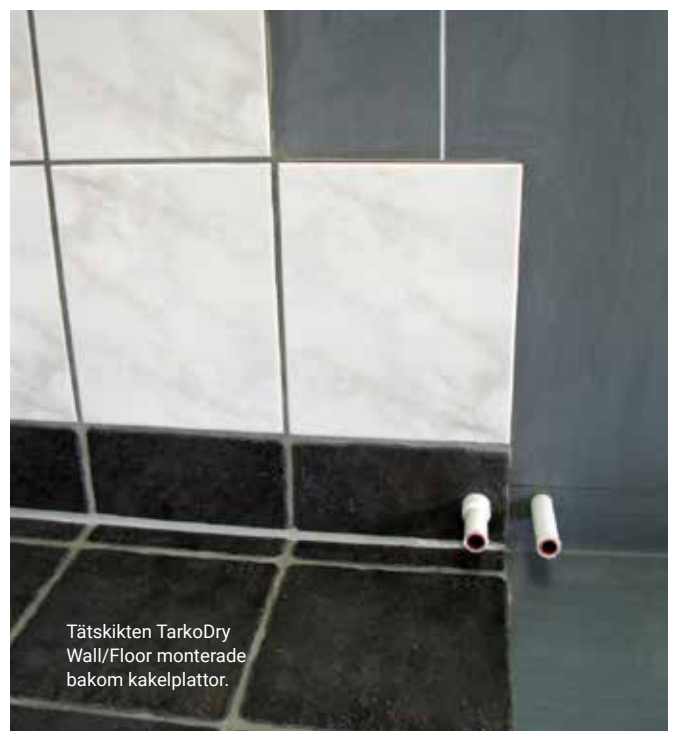
- TarkoDry Wall och bård (1,2 mm för vägg)
- TarkoDry Floor (1,5 mm för golv)

Säkra våtrum

Säkerheten i våtrum är mycket starkt reglerad i svensk bygglagstiftning. Anledningen är att vattenskador kostar samhället mer än fem miljarder kronor varje år. Och mer än hälften av skadorna kommer från läckande våtrum. Hus AMA beskriver materialkrav och utförande. GVK, Golvbranschens Våtrumskontroll, ger detaljerade anvisningar, utbildar och auktoriserar golventreprenörer samt genomför kontroller. Oberoende tester visar att golv- och väggmattor av vinyl ger det bästa skyddet mot vattenskador oavsett om det används som yt- eller tätskikt.

VAD SÄGER LAGEN?

I BBR Kap 6:5 Fukt, anges under 6:533 Utrymmen med krav på vattentäta eller vattenavvisande skikt att "Golv och väggar som kommer att utsättas för vattenspolning, vattenspill eller utläckande vatten ska ha ett vattentätt skikt som hindrar fukt att komma i kontakt med byggnadsdelar och utrymmen som inte tål fukt. Vattentäta skikt ska vara beständiga mot alkalitet från betong och bruk, vatten, temperaturvariationer och rörelser i underlaget samt ha tillräckligt stort ånggenomgångsmotstånd. Vattentäta skikt ska även tåla vibrationer från normal utrustning i utrymmet. Fogar, anslutningar, infästningar och genomföringar i vattentäta skikt ska vara vattentäta. (BFS 2011:6)."





Städekonomi

Undersökningar visar att städkostnaden för ett golv är 10 gånger högre än inköpskostnaden. Vi vet också att lokalvården är en av de största kostnadsposterna i fastighetsdriftens budget och att ett golv i offentlig miljö i regel byts efter 20 år.

Att sköta 3 000 kvm golv på ett äldreboende kostar varje år minst 1 miljon kronor. Det innebär att det efter bara två år har lagts lika mycket pengar på att städa golvet som det lades ut påläggning och material från början. Sett ur golvets livslängd är inköpskostnaden därmed bara 8 % och underhållskostnaden hela 92 %.

Slitskiktet av polyuretan – PUR – på Tarketts vinyl- och linoleumgolv för offentlig miljö gör golven lättstädade och innebär lägre städkostnader och förbättrad arbetsmiljö. De homogena iQ-golven från Tarkett har dessutom en sådan materialsammansättning att de kan torrpolas vilket gör att man slipper vax och polish.

LCC-kalkyl ger svar på vad det kostar

Vår LCC-programvara är framtagen för att räkna ut livscykelkostnaden, vilket innebär den totala kostnaden för inköp och underhåll av olika golvmaterial under hela dess livslängd.

Tillsammans med underhållsansvarig beräknar vi arbetstid, kostnad och förbrukning av kemikalier, el och vatten i projektet. Hundratals LCC-kalkyler har genomförts och i efterhand har vi kunnat verifiera att kalkylerna stämmer överens med verkligheten.



ETT ÄLDREBOENDE SPARAR 2,5 MILJONER KRONOR PÅ 20 ÅR

Objekt: Medelstort äldreboende

Golvyta: 3000 m².

Golv: Tarkett iQ och Excellence (istället för traditionellt polishbehandlat vinylgolv).

Inköpskostnad: 50 % högre (jämfört med traditionellt polishbehandlat vinylgolv).

Besparing städkostnader: 25 % lägre = 2,5 miljoner kronor på 20 år.

Besparing på miljön: 68 868 liter vatten, 4 284 liter kemikalier, 4 236 kWh el.

Med torrpulering utan vax och polish sparas stora mängder vatten, kemikalier, el och städkostnader.

Mönster och färg påverkar städbehovet

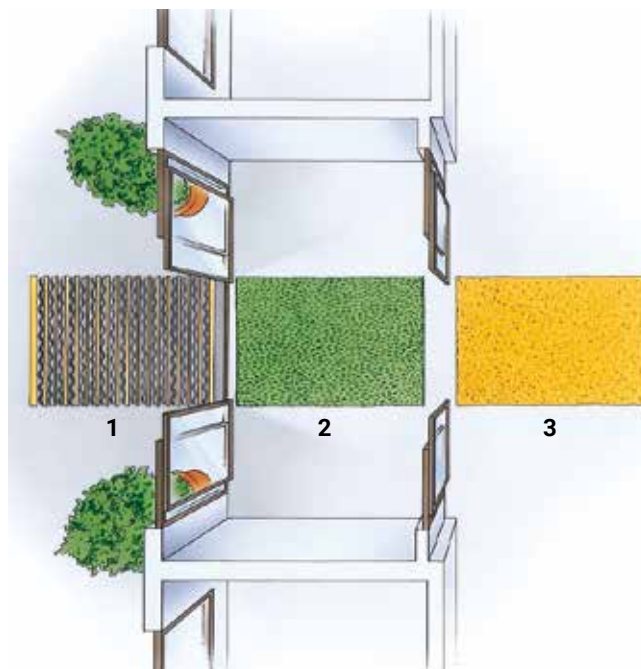
Valet av mönster och färg på golvet påverkar behovet av städfrekvens och fläckborttagning. För golvtyper med högt slitage som entréer, korridorer och framför hissar kan det vara bra att:

- välja en design med flera olika färgnyanser och med organiska mönster.
- undvika alltför ljusa färger samt mönsterlägga med lite mörkare "smutståliga färger" i stora utrymmen som receptioner och gångstråk.

Smutsiga fakta

- 80 % av smutsen inomhus kommer utifrån.
- I en byggnad där 1.000 in- och utpasseringar sker varje dag (t ex en skola med 300 elever eller ett mindre sjukhus) kommer det efter tre veckor ha dragits in:
 - 10–15 kg sand, grus och annan smuts vid torr väderlek.
 - 100–150 kg sand, grus och annan smuts vid blöt och slaskig väderlek.

3 entrézoner sänker städkostnaderna



1. Den första zonen (helst väderskyddad under tak) är till för grovavtorkning och avstampning.
2. Den andra zonen ska torka bort grov smuts.
3. Den tredje zonen finns innanför dörrarna och består av lösa, tvättbara textilmattor som suger upp den sista fukten under skorna. Totalt bör de tre entrézonerna vara så långa att man tar åtta steg över dem.



Remsor av installationspill
från iQ Granit som samlats
in för att bli till nya golv.

Doing good. Together.

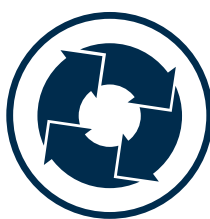
Tarkett har tillverkat golv sedan 1886. Som en av världens största tillverkare av golv har vi ett särskilt ansvar för att vår verksamhet bedrivs på ett långsiktigt och hållbart sätt. Vi vill göra bra saker; golv som fyller en funktion, som är vackra att se på och som samtidigt är bra för miljön och för oss människor. Vi tror på nära samarbeten, där vi engagerar kunder, leverantörer, forskare och andra för att kunna göra bra saker – tillsammans. Därför sammanfattar vi vårt hållbarhetsarbete under devisen "Doing Good. Together".



Design för livet

Vi tillbringar 90 % av vår tid inomhus. Tarkett hjälper till att skapa hälsosammare, säkrare och trivsammare miljöer när vi utvecklar våra produkter, genom att ständigt ha hälsa och välbefinnande i fokus. Vi strävar efter att välja råvaror som inte har någon negativ påverkan på människa och miljö.

- Vi satsar mycket på att minska VOC-emissionerna (lättflyktiga organiska ämnen). Våra heterogena och homogena plastgolv har emissionsvärden som ligger under 10 µg/m³, vilket är långt under europeisk standard och knappt mätbart.
- Alla våra heterogena och homogena plastgolv samt våtrumsgolv är ftalatfria.
- Vi använder inga biocider, dvs antibakteriella tillsatser i våra produkter.



Cirkulärt

1996 startade Tarkett i Ronneby en av världens första anläggningar för återvinning av plastgolv. Systemet blev snabbt en framgång och sedan 1999 samlar hela svenska golvbranschen sitt installations-spill via Tarkett i Ronneby under namnet «GBR Golvåtervinning».

- 2018 samlades nästan 400 ton installationsspill in i Norden.
- Av det insamlade spillet tillverkade vi 100 000 m² nya Tarkettgolv.
- Med start 2019 kan Tarkett även ta emot tidigare installerade homogena plastgolv. Golven mals ner till granulat och genom en unik "tvättmaskin" tas rester från lim och spackel bort vilket gör att hela golvet kan återvinnas till produktion av nya homogena plastgolv.



Samarbete

Att göra bra och ansvarsfulla saker innebär för oss att samarbeta med kunder, leverantörer, forskare, myndigheter och organisationer. Vi har en kontinuerlig och nära dialog med miljömärknings- och miljöbedömningsinstitut.

- På vår hemsida redovisar vi öppet våra produkters innehåll, emissioner och råvarornas ursprung i så kallade eBVDer.
- Vi arbetar sedan 2011 enligt UN Global Compacts principer inom mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och anti-korruption.

Doing Good. Together.

Läs mer om vårt hållbarhetsarbete på tarkett.se



Produktvalsnyckel per funktion & utrymme

	PLAST															LINOLEUM	TEXTIL	TRÄ		SPORTGOLV							
	Homogent plastgolv	Homogent plastgolv utan PVC	Heterogent plastgolv	Akustikgolv	Golv för lösläggning	LVT	LVT utan PVC	Elavledande golv	Halkhämmande golv	Våtrumsgolv	Våtrumsvägg	Väggmatta	Tätskikt	Taktil remsa	Homogent linoleumgolv	Akustikgolv	Textilgolv	Lamellparkett	Fanégolv	Punktelastiskt sportgolv	Ytelastiskt sportgolv	Kombinationssportgolv					
	iQ Natural / iQ Granit / iQ Optima / iQ Eminent	iQ Megalit / iQ Surface	iQ One	Accent Excellence/Accent Platinum	iQ Granit Acoustic / iQ Optima Acoustic	Tapiflex Excellence/Tapiflex Platinum	Accent Unik	iD Inspiration 70	iD Revolution	iQ Toro SC / iQ Granit SD	Granit Safe.T	Granit Multisafe / Optima Multisafe	iQ Optima 1.5	Aquarelle Floor	Aquarelle Wall	Wallgard / Surface Wall	TarkoDry Wall / Floor – tätskikt under keramik	Tactile Strip	Linoleum XF² Veneto / Etrusco / Trentino / Style Elle / Style Emme	Linoleum Acoustic XF²	Desso Airmaster / Essence / Verso	Tarkett trägolv 13 / 14 mm – flytande läggning på foam	Tarkett trägolv 13 / 14 mm – hellimnad mot underlaget	Tarkett trägolv 8,5 mm – flytande läggning på foam	Omnisports Reference multi-use/ Active / PurePlay	Multiflex / Lumaflex Duo Speed och LinoSport xf	Lumaflex Duo Training / Lumaflex Duo Reference multi-use
EGENSKAPER																											
Akustik - hög stegljuds-dämpning					•	•														•	•	•	•	•	•	•	•
Akustik - hög trumljudsdämpning					•	•														•	•				•	•	•
Akustik - kort efterklangstid					•	•														•	•				•	•	•
Gångkomfort - hög stötupptagning					•	•														•					•	•	•
Lågt rullmotstånd	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•									•		•	•	•		•	
Hög stepsäkerhet				•	•	•					•	•															
Visuella ledstråk / kontrastverkan	•		•	•	•	•					•				•	•		•	•	•							
Taktila ledstråk																		•									
Bästa städeekonomi	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•			•							•	•		•	•	•	•	•
Hög fläcktålighet	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•			•			•				•	•		•	•	•	•	•
Våtrumsegenskaper	•	•	•								•	•	•	•	•	•	•										
Hög brandsäkerhet golv	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•			•			•	•		•	•	•	•	•
Hög brandsäkerhet vägg															•	•	•										
System för återvinning	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•									•	
TYP AV UTRYMME																											
Entré / Reception	•	•	•	•	•	•	•	•	•									•	•	•							
Korridor	•	•		•	•	•	•	•	•									•	•	•							
Trapphus	•	•		•	•	•													•	•							
Matsal / Sällskapsutrymme	•	•	•	•	•	•	•	•		•									•	•	•	•	•	•			
Köksutrymme	•	•		•							•	•				•											
Kontorsutrymme	•	•			•		•												•	•	•	•	•	•			
Omklädningsrum	•	•	•								•	•	•	•	•	•	•										
Tvätter / tvättstuga	•	•	•								•		•	•	•	•	•										
Förrådsutrymme	•	•					•						•						•								
Boenderum / lägenhet	•	•	•	•	•	•	•	•	•							•			•	•							
Våt- & hygienutrymme	•	•	•								•	•	•	•	•	•	•										
Rehab, sjukgymnastik					•	•																			•	•	•



Vi förbehåller oss rätten till eventuella tryckfel. Bilderna kan skilja i färg och lyster jämfört med de verkliga golven på grund av trycktekniska skäl. Art.nr 1475360901. Ingång. 2019.

Tarkett AB

Box 4538, 191 24 Sollentuna

Tel: 0771-25 19 00

e-post : info.se@tarkett.com

www.tarkett.se

Besök Tarkett Sverige på  [tarkett_sverige](https://www.instagram.com/tarkett_sverige)

 **Tarkett**